Selection Guaranteed here

Develop India Group

Visit at : https://www.developindiagroup.co.in/

You can find here

Current Affairs | Latest Jobs | Syllabus | Admit Cards | Question Papers | cut off | Answer keys | Results

Develop India Group India's largest online complete study notes providing website. We are providing complete study notes for UPSC Exams and all state civil services examinations like UPPSC, MPPSC, BPSC, JPSC, CGPSC, UKPSC, RAS/RTS etc. Except in these exams we are providing study notes for Judicial, IIT JEE, Engineering and medical entrance, GATE, CSIR, UGC NET, Banking, RRB and SSC exams.

Visit this site for more : https://www.developindiagroup.co.in/

Total No. of Printed Pages—3

4CCSME

SANSKRIT LANGUAGE AND LITERATURE

संस्कृत भाषा और साहित्य

PAPER—I

प्रश्न-पत्र—I

Full Marks : 200 — *Time* : 3 hours

पूर्णांक : 200 — *समय* : 3 घण्टे

आवश्यक सूचनाएँ :

(i) इस प्रश्न-पत्र में कुल दस (10) प्रश्न हैं।

(ii) प्रश्न संख्या **1** और **10** अनिवार्य हैं।

(iii) अवशिष्ट प्रश्नों में से किन्हीं तीन प्रश्नों के उत्तर दीजिए।

(iv) किसी एक प्रश्न का उत्तर संस्कृत में और शेष दो के उत्तर हिन्दी अथवा संस्कृत में दे सकते हैं।

1. अधोलिखितेषु यथेच्छं चत्वारः संस्कृतभाषामाध्यमेन विवेचनीयाः — 10×4=40

(क) भाषायाः उत्पत्तिविषयकसिद्धान्ताः

(ख) बृहत्त्रय्यां परिगणितानि काव्यानि

(ग) सत्कार्यवादः

(घ) असत्कार्यवादः

(ङ) मानवजीवने संस्काराणां महत्त्वम्

(च) साहित्यशास्त्रे वर्णिताः रसाः तेषां स्थायिभावाश्च

(छ) सोदाहरणमुपमालंकारः

(ज) नाटकस्य चतुर्विधनायकानां स्वरूपाः

2. (क) रूपकस्य दश प्रकाराणां निरूपणं करणीयम्।

(ख) मम्मटोक्तं काव्यलक्षणं विवृणुत। 20+20=40

3. (क) वैशेषिकमतमनुसृत्य पदार्थानां निरूपणं करणीयम्।

(ख) सांख्यानुसारं प्रकृतेः स्वरूपनिरूपणपूर्वकः सिद्धिः कर्तव्या। 20+20=40

4. (क) पञ्च महायज्ञानां स्वरूपमुपयोगिता च विवेचनीया।

(ख) आश्रमव्यवस्थायाः महत्त्वमस्मिन्युगेऽस्ति न वा, इति विवेचनं करणीयम्। 20+20=40

5. (क) वैदिकसंस्कृतभाषायाः वैशिष्ट्यं प्रतिपादयतु।

(ख) करणकारकस्य स्वरूपमुपवर्ण्य काचन उपपदविभक्तीनामुदाहरणपुरस्सरं विवेचनं करणीयम्। 20+20=40

6. रससूत्रमधिकृत्य विविधाचार्याणां मतानि विवेचनीयानि। 40

7. प्रकृतिचित्रणे कालिदासस्य वैशिष्ट्यं सोदाहरणं प्रतिपादनीयम्। 40

8. (क) जैनदर्शनानुसारं स्याद्वादस्य निरूपणं करणीयम्।

(ख) बौद्धमतमनुसृत्य चतुर्विधार्यसत्यानां विवेचनं कार्यम्। 20+20=40

9. (क) अर्थालङ्कारेषु सादृश्याधारितालङ्काराणां स्वरूपं सोदाहरणं वर्णनीयम्।

(ख) समासानां स्वरूपं सोदाहरणं विवेचनीयम्। 20+20=40

10. अधोलिखितेषु कमप्येकं विषयमवलम्ब्य संस्कृतभाषायां निबन्धो लेखनीयः — 40

(क) संस्कृतं संस्कृतिश्च श्रेयसे समुपास्यताम्

(ख) 'तेन त्यक्तेन भुञ्जीथाः' इत्युक्ते अस्मिन्युगे प्रासङ्गिकत्वम्

(ग) आधुनिके विश्वपटले संस्कृतम्

(घ) भारवेरर्थगौरवम्

★★★

8. निम्नोक्तेः विवेचनं करणीयम्— 20+20=40

(क) काव्येषु नाटकं रम्यं तत्र रम्या शकुन्तला।

(ख) उत्तरे रामचरिते भवभूतिर्विशिष्यते।

9. (क) कुमारसम्भवमाश्रित्य पार्वत्या रूपं तपश्च वर्णनीयौ।

(ख) मेघदूतमाधारीकृत्य मेघस्य स्वरूपं तस्य मार्गश्च निरूपयितव्यौ। 20+20=40

10. (क) हर्षचरितस्य सामान्यः परिचयः प्रस्तोतव्यः।

(ख) दशकुमारचरितस्य कथा संक्षेपेण निरूपणीया। 20+20=40

★★★

Total No. of Printed Pages—4

4CCSME

SANSKRIT LANGUAGE AND LITERATURE

संस्कृत भाषा और साहित्य

PAPER—II

प्रश्न-पत्र—II

Full Marks : 200 *Time* : 3 hours

पूर्णांक : 200 *समय* : 3 घण्टे

निर्देशः :

(i) उपान्ताङ्काः पूर्णाङ्क द्योतकाः।

(ii) केचन **पञ्चैव** समाधेयाः।

(iii) **प्रथमः** प्रश्नोऽनिवार्यः।

(iv) यथानिर्देशं प्रश्नानां समाधानं संस्कृतगिरा विधेयम्।

1. अधोलिखितेषु केचन **चत्वारः** प्रश्नाः समाधेयाः। तत्र कयोश्चिद् **द्वयोः** समाधानं संस्कृतगिरा करणीयम् (प्रत्येकमुत्तरं *200* शब्दमितमेव)— 10×4=40

(क) ''प्रागल्भ्यमधिकमाप्तुं वाणी बाणो बभूव'' इति उक्तेः सोदाहरणं समीक्षा कर्तव्या।

(ख) यमनचिकेतयोः वृत्तान्तं समीक्ष्यताम्।

(ग) मुद्राराक्षसे वर्णितस्य राजनीतेः विवेचनं कार्यम्।

(घ) प्रबोधचन्द्रोदयस्य नाटकीयवैशिष्ट्यं निरूप्यताम्।

(ङ) "नव सर्गगते माघे नवशब्दो न विद्यते" इत्युक्तेः विवेचनं करणीयम्।

(च) "आन्वीक्षिकी त्रयी वार्ता दण्डनीतिश्चेति विद्याः" इति उक्तेरर्थशास्त्रानुसारं विवेचनं करणीयम्।

(छ) रघुवंशमाश्रित्य रघुकुलोत्पन्नानां राजानां चरितं वर्णयत।

(ज) किरातार्जुनीयमाधारीकृत्य दूतस्य वाग्वैशिष्ट्यम् आलोच्यताम्।

2. (क) "सर्वे गुणा काञ्चनमाश्रयन्ति' इति उक्तेः संस्कृतभाषामाध्यमेन व्याख्या विधातव्या।

(ख) मृच्छकटिकमनुसृत्य वसन्तसेनायाः चरितं विवेचनीयम्।

20+20=40

3. सप्रसङ्गं व्याख्यायताम्— 20+20=40

(क) हितं मनोहारि च दुर्लभं वचः।

(ख) श्रुत्वा ततः स्त्रीजनवल्लभानां
मनोज्ञभावं पुरकाननानि।
बहिः प्रयाणाय चकार बुद्धि-
मन्तर्गृहे नाग इवावरुद्धः॥

4. संस्कृतभाषायां विस्तृतं विवेचनं करणीयम्— 20+20=40

(क) अविनाशि तु तद्विद्धि येन सर्वमिदं ततम्।
विनाशमव्ययस्यास्य न कश्चित्कर्तुमर्हति॥

(ख) इन्द्रियेभ्यः परा ह्यर्था अर्थेभ्यश्च परं मनः।
मनसस्तु परा बुद्धिर्बुद्धेरात्मा महान् परः॥

5. प्रसङ्गेन सहितं व्याख्या करणीया— 20+20=40

(क) आशाबन्धः कुसुमसदृशं प्रायशो ह्यङ्गनानां।
सद्यःपाति प्रणयिहृदयं विप्रयोगे रुणद्धि॥

(ख) चिरप्रसुतुप्तः कामो मे वीणया प्रतिबोधितः।
तां तु देवीं न पश्यामि यस्या घोषवती प्रिया॥

6. (क) राजतरङ्गिण्या ऐतिहासिकं वैशिष्ट्यं निरूपणीयम्।

(ख) अर्थशास्त्रे निरूपितानां विषयाणां विवेचनं कर्तव्यम्।

20+20=40

7. (क) "भगवद्गीता जीवनशिक्षाप्रदायकः ग्रन्थः अस्ति" इति समीक्ष्यताम्।

(ख) शुकनासोपदेशादिशा गुरूपदेशस्य वैशिष्ट्यं वर्णनीयम्।

20+20=40